

NÅR LANDSKABET BERETTER WHEN THE LANDSCAPE NARRATES

Keld Jensen

Nr. 21, maj 2022

No. 21, may 2022

Når landskabet beretter

En tur i landskabet kan sagtens være en rejse for sanserne alene: Duftene af de gule rapsmarker og grøftekantens vilde planter, udsigten til fjerne horisonter, fornemmelsen af solens varme på et lille spot i kanten af skoven.

Men landskabet kan også berette mange historier, hvis man graver lidt i fortiden.

Vores tur går fra landsbyen Kongerslev til området omkring herregården Kongstedlund og videre ud i Lille Vildmose.

På cykel bemærker man hurtigt, når der er bakker, især når det er op ad bakke. Fra Kongerslev går det ned ad bakke, derefter et lille fladt stykke, og så går det igen ret stejl opad, inden vi får Kongstedlund i sigte bag den lange allé.

Bakker? Hvorfor er der så bak-

ker? Hvis jeg havde cyklet turen i stenalderen, så havde jeg nok fået våde fødder. Faktisk er det lange flade stykke bunden af det oprindelige hav, der nåede helt herind i Østhimmerland. Kongerslev ligger på en halvø, som bar navnet Kongerslevholm, og Kongstedlund lå på sin egen lille holm, alene på grænsen ud til det, der engang var hav.

Denne geografi med holme karakteriserer hele Østhimmerland, og de naturlige vandløb og afgrænsningen af holmene blev til administrative grænser, der dannede skel mellem de enkelte sogne. Holmen, hvorpå Kongstedlund ligger, er en del af Sønder Kongerslev Sogn, men Kongstedlund danner sit eget lav.

Oppe fra Kongstedlund Holm er der udsigt til det kæmpemæssige kalkværk på Kongerslev-

holm. Det åbne kalkbrud fortæller om geologien under disse holme. Det åbne brud er nu så stort, at den hvide overflade kan ses på de billeder, som rumfartøjer fotograferer fra rummet.

Faktisk kører jeg måske lige nu ovenpå en af de lange underjordiske gange, der i fortiden blev gravet ud, da der i kanten af Kongstedlund Holm blev udnyttet kalk fra små miner. Mange steder kan man fortsat se indgangene til minerne i kanten af Kongstedlund Holm.

På Kongstedlund Holm ligger der i følge de ældste matrikelkort fra 1800-tallet et område, der hedder Ulvgraven. Ulvegrave var i 1700-tallet fælder, som blev anvendt til jagt på ulve. Ulveflokkene blev drevet mod fælden. Lykkedes det, var det muligt fra kanten af ulvegraven at skyde de forhadte dyr. Det er

interessant, at mosen nu igen er hjemsted for mindst en ulv i Tofte Skov.

Deroppe på marken ligger noget, der ligner en gravhøj. En forhøjning med et smukt træ på. Men de første kort fra 1700-tallet fortæller, at det er resterne af en vandmølle, der en gang leverede vand til herregården.

Længere ude mod mosen kommer endnu en høj til syne. Det er så en ægte gravhøj. I fordums tid har højen fået navnet Kråshøj.

Vores forfædre har placeret deres gravhøje på de højeste punkter i landskabet. Fra gravhøjen går det nu nedad mod 'havoverfladen' igen. Nu bevæger vi os ned fra Kongstedlund Holm og cykler ud i stenalderhavet. Det, der nu er Lille Vildmose.

When the landscape narrates

Easily, a walk in the landscape can be a journey for the senses alone: The smell of the yellow oilseed rape and the wild plants of the flowers by the wayside, the view of distant horizons, the feeling of the sun's warmth on a small spot at the edge of the forest.

But the landscape can also tell many stories if you dig a little into the history.

Our ride goes from the village of Kongerslev to the area around the manor Kongstedlund and further out into the bog, Lille Vildmose.

By bike, one quickly notices when there are hills, especially when it is uphill. From Kongerslev it goes downhill, then a small level piece, and then again it goes quite steep upwards before we behind the long avenue get Kongstedlund in sight.

Hills? Why, then, are there hills?

If I had cycled in the Stone Age, probably, I would have gotten my feet wet. In fact, the long level piece is the bottom of the original sea that reached all the way into East Himmerland.

Kongerslev is located on a peninsula named Kongerslevholm, and Kongstedlund was located on its own small islet, alone on the border of the bog Lille Vildmose.

This geography with islets characterizes the whole of East Himmerland, and the natural streams and the demarcation of the islets became administrative boundaries that formed divisions between the individual parishes. The islet, on which Kongstedlund is located, is part of Sønder Kongerslev Parish, but Kongstedlund forms its own guild.

From Kongstedlund Islet there is a view of the huge lime works on Kongerslevholm. The open

limestone quarry shows the geology under these islets. The open pit is now so large, that the white surface can be seen in the images that spacecrafts photograph from space.

In fact, right now, I may be driving on top of one of the long underground shafts that in the past were dug out when lime from small mines was exploited at the edge of Kongstedlund Islet. Still, in many places you can see the entrances to the mines at the edge of Kongstedlund Islet.

On the islet Kongstedlund there is, according to the oldest land register maps from the 1800s, an area called Ulvgraven (Wolf Pit). In the 1700s, wolf pits were traps used for hunting wolves. Wolf packs were driven towards the trap. If the hunters succeeded, it was possible from the edge of the wolf pit to shoot the hated animals. It is interesting that now again the bog Lille

Vildmose is home to at least one wolf in the forest, Tofte Skov.

Up there in the field is places something that looks like a burial mound. An elevation with a beautiful tree on it. But the first maps from the 1700s tell that it is the remains of a watermill that once supplied water to the manor.

Further out towards the bog another mound comes into view. This is a real burial mound. In ancient times, the mound has been named Kråshøj.

Our ancestors have placed their burial mounds at the highest points of the landscape. From the burial mound it now goes downwards towards the 'sea surface' again. Now we move down from Kongstedlund Islet and cycle out into the Stone Age Sea. The sea, which now is the bog, Little Vildmose.

Kongstedlund Holm, udsigten mod Kongerslev, maj 2022

The islet Kongstedlund, the view towards the village Kongerslev, May 2022

Kongstedlund Holm, alléen, maj 2022

The islet Kongstedlund, the avenue, May 2022

Kongstedlund Holm, herregården, maj 2022

The islet Kongstedlund, the manor, May 2022

Kongstedlund Holm, ruinen af vandmøllen, maj 2022

The islet Kongstedlund, the ruin of the water mill, May 2022

Kongstedlund Holm, udsigten til kalkværket, maj 2022

The islet Kongstedlund, the view towards the lime quarry, May 2022

Kongstedlund Holm, udsigten mod kalkværket, maj 2022

The islet Kongstedlund, the view towards the lime quarry, May 2022

Kongstedlund Holm, maj 2022

The islet Kongstedlund, May 2022

Kongstedlund Holm, maj 2022

The islet Kongstedlund, May 2022

Kongstedlund Holm, maj 2022

The islet Kongstedlund, May 2022

Kongstedlund Holm, maj 2022

The islet Kongstedlund, May 2022

Kongstedlund Holm, maj 2022

The islet Kongstedlund, May 2022

Kongstedlund Holm, Kråshøj, maj 2022

The islet Kongstedlund, the burial mound Kråshøj, May 2022

Kongstedlund Holm, Kråshøj, maj 2022

The islet Kongstedlund, Kråshøj, May 2022

Kongstedlund Holm, udsigten mod Lille Vildmose, maj 2022

The islet Kongstedlund, the view thowards the bog Lille Vildmose, May 2022

Kongstedlund Holm, markvejen ud i mosen, maj 2022

The islet Kongstedlund, the dirt road into the bog, May 2022

Dele af Østhimmerland med Kongstedlund, Videnskabernes Selskab, år 1791

Part of East Himmerland including Kongstedlund, Videnskabernes selskab, year 1791

KOLOFON

*Ugens foto: Når landskabet beretter
Af Keld Jensen*

*PDF Version 1
Oprindeligt publiceret maj 2022*

Alle billeder og tekst © 2022 Keld Jensen

COLOPHON

*Photo of the week: When the landscape narrates
By Keld Jensen*

*PDF Version 1
Originally Published May 2022*

All images and text © 2022 Keld Jensen